

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

5. rujna 2012. (*)

„Zakonik o schengenskim granicama – Odluka 2010/252/EU – Nadzor vanjskih granica na moru – Uvođenje dodatnih pravila o nadzoru granica – Provedbene ovlasti Komisije – Područje primjene – Zahtjev za poništenje”

U predmetu C-355/10,

povodom tužbe za poništenje na temelju članka 263. UFEU-a, podnesene 12. srpnja 2010.,

Europski parlament, koji zastupaju M. Dean, A. Auersperger Matić i K. Bradley, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u

tužitelj,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju Z. Kupčová i R. Szostak, u svojstvu agenata,

tuženika,

koje podupire:

Europska komisija, koju zastupaju C. O'Reilly i M. Wilderspin u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxemburgu,

intervenijent,

SUD (veliko vijeće)

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot i A. Prechal, predsjednici vijeća, R. Silva de Lapuerta, K. Schieman, E. Juhász, G. Arestis, T. von Danwitz (izvjestitelj), M. Berger i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Mengozzi,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 25. siječnja 2012.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. travnja 2012.,

donosi sljedeću:

Presudu

- 1 Svojom tužbom Europski parlament zahtijeva poništenje Odluke Vijeća 2010/252/EU od 26. travnja 2010. o dopuni Zakonika o schengenskim granicama u vezi s nadzorom nad vanjskim granicama na moru u okviru operativne suradnje koju koordinira Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (SL L 111, str. 20., u daljnjem tekstu: pobijana odluka) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 8., str. 278.).
- 2 U potporu svojoj tužbi Parlament posebno ističe da ta odluka prelazi okvire provedbenih ovlasti iz članka 12. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 562/2006 Europskoga parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o Zakoniku Zajednice o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL L 105, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 61.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 296/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. (SL L 97, str. 60., u daljnjem tekstu: ZSG) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 90.). Parlament tvrdi da su odredbe pobijane odluke trebale biti donesene primjenom redovnog zakonodavnog postupka, a ne u postupku komitologije na temelju članka 12. stavka 5. ZSG-a.

I - Pravni okvir

A – Odluka 1999/468/EZ

- 3 Na temelju članka 202. UEZ-a donesena je Odluka Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji (SL L 184, str. 23.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 17., str. 36.), kako je izmijenjena Odlukom Vijeća 2006/512/EZ od 17. srpnja 2006. (SL L 200, str. 11., u daljnjem tekstu: Druga odluka o komitologiji) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 17., str. 91.).
- 4 U pogledu regulatornog postupka s kontrolom, uvodna izjava 7.a Druge odluke o komitologiji glasi kako slijedi:

„Novi regulatorni postupak s kontrolom potrebno je provoditi u pogledu mjera opće primjene kojima se mijenjaju elementi koji nisu ključni temeljnog instrumenta, donesenog u skladu s postupkom iz članka 251. Ugovora [o EZ-u], među ostalim, brisanjem nekih od tih elemenata ili dopunjavanjem instrumenta dodavanjem novih elemenata koji nisu ključni. Ovaj bi postupak trebao objema zakonodavnim oblastima omogućiti kontrolu takvih mjera prije njihovog usvajanja. Ključne elemente zakonodavnog akta može izmijeniti samo zakonodavac na temelju Ugovora.”
- 5 Članak 2. stavak 2. Druge odluke o komitologiji određuje:

„Ako temeljni instrument, donesen u skladu s postupkom iz članka 251. Ugovora, predviđa usvajanje mjera opće primjene za izmjenu elemenata tog instrumenta koji nisu ključni, među ostalim, brišući neke od tih elemenata ili dopunjujući instrument dodavanjem novih elemenata koji nisu ključni, takve se mjere usvajaju u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom.”
- 6 Odvijanje regulatornog postupka s kontrolom regulirano je člankom 5.a Druge odluke o komitologiji. U okviru tog postupka djeluje i Odbor za regulatorni postupak s kontrolom, koji se sastoji od predstavnika država članica, a predsjedava mu predstavnik Europske komisije (u daljnjem tekstu: Odbor), koji donosi mišljenje o nacrtu mjera koje treba poduzeti. Postupak se razlikuje ovisno o tome jesu li, s jedne strane, predviđene mjere u

skladu s mišljenjem tog odbora ili, s druge strane, nisu u skladu s njime odnosno Odbor nije donio mišljenje.

- 7 Ako predviđene mjere nisu u skladu s mišljenjem odbora ili ako odbor nije donio mišljenje, članak 5. stavak 4. Druge odluke o komitologiji propisuje primjenu sljedećeg postupka:

„(a) Komisija bez odlaganja Vijeću podnosi prijedlog u vezi s mjerama koje treba poduzeti i istodobno ga prosljeđuje Europskom parlamentu;

(b) Vijeće o tom prijedlogu odlučuje kvalificiranom većinom u roku dva mjeseca od dana kada mu je ono upućeno;

(c) ako se Vijeće u tom roku kvalificiranom većinom usprotivi predloženim mjerama, one se ne usvajaju. U tom slučaju Komisija može Vijeću podnijeti izmijenjen prijedlog ili podnijeti zakonodavni prijedlog na temelju Ugovora;

(d) ako Vijeće namjerava donijeti predložene mjere, bez odlaganja ih predlaže Europskom parlamentu. Ako Vijeće ne poduzme korake u roku od dva mjeseca, Komisija bez odlaganja predlaže mjere Europskom parlamentu;

(e) Europski parlament može u roku četiri mjeseca od predlaganja prijedloga u skladu s točkom (a) većinom svojih članova usprotiviti se usvajanju predmetnih mjera te obrazložiti svoje protivljenje ukazujući na to da predložene mjere prelaze provedbene ovlasti propisane temeljnim instrumentom, ili da nisu u skladu s ciljem ili sadržajem temeljnog instrumenta, ili da ne poštuju načelo supsidijarnosti ili proporcionalnosti;

(f) ako se u tom roku Europski parlament usprotivi predloženim mjerama, one se ne usvajaju. U tom slučaju Komisija može Odboru podnijeti izmijenjeni nacrt mjera ili podnijeti zakonodavni prijedlog na temelju Ugovora;

(g) ako se po isteku tog roka Europski parlament usprotivi predloženim mjerama, ovisno o slučaju, Vijeće ili Komisija ih ne usvaja.”

B - ZSG

- 8 Kao što proizlazi iz njegovog članka 1. drugog stavka, ZSG utvrđuje pravila granične kontrole osoba koje prelaze vanjske granice država članica Europske unije.
- 9 Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 6. ZSG-a, cilj je takve granične kontrole „pomoći u suzbijanju nezakonitog useljavanja i trgovanja ljudima te sprečavanje bilo kakve prijetnje unutarnoj sigurnosti, javnom poretku, javnom zdravlju i međunarodnim odnosima država članica”.
- 10 U skladu s uvodnom izjavom 17. ZSG-a, „[t]rebalo bi predvidjeti postupak koji Komisiji omogućuje prilagođavanje određenih detaljnih praktičnih propisa kojima se uređuje nadzor državne granice. U takvim slučajevima mjere potrebne za provedbu [ZSG-a] trebalo bi donijeti u skladu s Odlukom [...] 1999/468/EZ [...]”.
- 11 Članak 2. stavak 9. ZSG-a definira da „nadzor državne granice” obuhvaća granične kontrole i zaštite državne granice te uključuje „aktivnost koja se provodi na granici u skladu s potrebama i za potrebe [ZSG-a], isključivo kao odgovor na pokušaj prelaska ili na čin prelaska granice, neovisno o svim drugim okolnostima”.

- 12 Zaštita državne granice definirana je u članku 2. stavku 11. ZSG-a kao „kontrola granice između graničnih prijelaza i kontrolu[a] graničnih prijelaza izvan utvrđenog radnog vremena kako bi se spriječilo da osobe izbjegnu graničnu kontrolu”.
- 13 Člancima 6. do 11. ZSG-a utvrđuju se pravila o graničnoj kontroli.
- 14 U pogledu zaštite državne granice članak 12. ZSG-a utvrđuje:
- „1. Glavna je svrha zaštite državne granice sprečavanje nezakonitog prelaska granice, suzbijanje prekograničnoga kriminaliteta i poduzimanje mjera protiv osoba koje su nezakonito prešle granicu.
2. Službenici koriste stacionarne ili pokretne jedinice radi provođenja zaštite državne granice.
- Zaštita se provodi na način koji sprečava i odvraća osobe od izbjegavanja kontrola na graničnim prijelazima.
3. Zaštitu državne granice između graničnih prijelaza provode službenici čiji broj i metode se prilagođavaju postojećim ili predviđenim rizicima i prijetnjama. To obuhvaća česte i iznenadne promjene razdoblja provođenja zaštite tako da se neovlašteni prelasci granice mogu uvijek otkriti.
4. Zaštitu vrše stacionarne ili pokretne jedinice koje svoje dužnosti obavljaju ophodnjom ili smještajem na mjestima koja jesu ili koja se smatraju osjetljivima, a cilj je takvog postupanja uhititi pojedince koji nezakonito prelaze granicu. Zaštita se može provoditi i tehničkim sredstvima, uključujući i elektronička sredstva.
5. Mogu se donijeti dodatne mjere koje uređuju nadzor. Te se mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove uredbe koji nisu ključni, njezinim dopunama, donose u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 33. stavka 2.”

„(a) koordiniranje operativnom suradnjom među državama članicama na području upravljanja vanjskim granicama;

[...]

(e) pomaganje državama članicama u okolnostima koje zahtijevaju pojačanu tehničku i operativnu pomoć na vanjskim granicama;

[...]

(g) raspored skupine za brzo postupanje na granicama u državama članicama [...]”.

19 Ako izvršni direktor Agencije odluči na zahtjev države članice rasporediti jednu ili više skupina za brza postupanja na vanjske granice države članice, Agencija i država članica moliteljica sastavljaju operativni plan u skladu s člankom 8.d stavkom 5. Uredbe.

20 Člankom 8.e Uredbe o Frontexu, pod naslovom „Operativni plan”, propisuje se:

„1. Izvršni direktor i država članica moliteljica usuglašavaju se oko operativnog plana koji sadrži točne uvjete za raspoređivanje skupina. Operativni plan uključuje:

(a) opis situacije s načinom izvršavanja i ciljevima raspoređivanja, uključujući operativni cilj;

(b) predviđeno trajanje raspoređivanja skupina;

(c) geografsko područje nadležnosti države članice moliteljice u kojoj su skupine raspoređene;

(d) opis zadataka i posebne upute za članove skupina, uključujući odobreno korištenje baza podataka i dozvoljenog službenog oružja, streljiva i opreme u državi članici domaćinu;

(e) sastav skupina;

(f) imena i činove pripadnika granične straže države članice domaćina odgovornih za sudjelovanje u skupinama, posebno onih pripadnika granične straže koji zapovijedaju skupinama tijekom raspoređivanja i položaju skupina u zapovjednom lancu;

(g) tehničku opremu koja se treba rasporediti zajedno sa skupinama u skladu s člankom 8.

2. Izvršni direktor i država članica moliteljica se moraju sporazumjeti o svim izmjenama i prilagodbama operativnog plana. Agencija odmah šalje primjerak izmijenjenog ili prilagođenog operativnog plana državama članicama koje sudjeluju.”.

21 Članak 8.g stavak 2. Uredbe o Frontexu u pogledu provedbe operativnog plana propisuje:

„Službenik za koordinaciju postupa u ime Agencije u svim vidovima raspoređivanja skupina. Službenik za koordinaciju posebno:

[...]

(c) nadzire pravilnu provedbu operativnog plana;

[...]”.

D- Pobjijana odluka

- 22 Pobjijana odluka donesena je na temelju članka 12. stavka 5. ZSG-a u okviru regulatornog postupka s kontrolom, kako je predviđeno člankom 5.a Druge odluke o komitologiji. Budući da Odbor nije dao mišljenje o prvotnom prijedlogu Komisije, Komisija je u skladu s člankom 5.a stavkom 4. Vijeću dostavila prijedlog o mjerama koje se moraju donijeti i prosljedila ga Parlamentu. Budući da se Parlament nije protivio tom prijedlogu, Vijeće je donijelo pobjijanu odluku.
- 23 U skladu s uvodnom izjavom 9. pobjijane odluke:
„Kako bi u takvim slučajevima osigurali što bolju suradnju među državama članicama koje sudjeluju u operacijama i olakšali provođenje takvih operacija, u ovu bi Odluku trebalo uključiti neobvezujuće smjernice. Ova Odluka ne bi trebala utjecati na nadležnosti tijela za traganje i spašavanje, kao i na osiguranje koordinacije i suradnje, tako da se spašene osobe mogu odvesti na sigurno mjesto.”
- 24 Člankom 1. pobjijane odluke propisuje se:
„Nadzor nad vanjskim granicama na moru u okviru operativne suradnje među državama članicama koji koordinira Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (Agencija) uređuju pravila utvrđena u dijelu I. Priloga. Ta pravila i neobvezujuće smjernice iz dijela II. Priloga sastavni su dio operativnog plana koji se sastavlja za svaku operaciju koju koordinira Agencija.”
- 25 Točkom 1. dijela I. Priloga pobjijanoj odluci utvrđuju se opća načela za operacije na granicama na moru koje koordinira Agencija, a njegovom točkom 2. utvrđuju se pravila o konkretnim mjerama koje je potrebno poduzeti tijekom tih operacija. Točkama 2.1. do 2.3. tog dijela I. utvrđuje se postupanje prilikom približavanja i nadzora otkrivenih brodova te prosljeđivanje informacija o tim brodovima nadležnim tijelima. Točka 2.4. dijela I. odnosi se na mjere koje je potrebno poduzeti protiv otkrivenih brodova i osoba na njima, u točki 2.5. utvrđuju se uvjeti koji se moraju ispuniti pri poduzimanju tih mjera. Ti se uvjeti razlikuju ovisno o tome radi li se o mjerama koje se moraju poduzeti u teritorijalnim vodama i vanjskom pojasu s jedne strane ili na otvorenom moru s druge strane.
- 26 U pogledu mjera koje se moraju poduzeti protiv otkrivenih brodova i osoba na njima, točkom 2.4. dijela I. propisuje se:
„Mjere donesene tijekom operacije nadzora protiv brodova ili drugih plovila za koje postoje utemeljeni razlozi za sumnju da su na njima osobe koje namjeravaju izbjeći kontrolu na graničnim prijelazima mogu uključivati:
- (a) zahtijevanje informacija i dokumentacije o vlasništvu, registraciji i pojedinostima o putovanju i o identitetu, nacionalnosti i drugim važnim podacima o osobama na brodu;
  - (b) zaustavljanje broda, ukrcavanje na brod i pretragu broda, njegova tereta i osoba na brodu te ispitivanje osoba na brodu;
  - (c) upozorenje osobama na brodu da nemaju dozvolu za prijelaz granice i da osobe koje upravljaju plovilom mogu biti sankcionirane za omogućavanje putovanja;
  - (d) zapljenu broda i privođenje osoba na brodu;

(e) naredbu da brod mora promijeniti smjer tako da napusti teritorijalne vode ili vanjski pojas ili se udaljiti od ulaza u teritorijalne vode ili vanjski pojas; praćenje plovila ili plovidbu u blizini broda dok brod ne promijeni smjer;

(f) prijevoz broda ili osoba na brodu u treću zemlju ili predaju broda ili osoba na brodu na koji drugi način tijelima treće zemlje;

(g) prijevoz broda ili osoba na brodu u državu članicu domaćina ili u drugu državu članicu koja sudjeluje u operaciji.”.

27 Dio II. Priloga pobijanoj odluci nosi naslov „Smjernice za traganje i spašavanje te za iskrcavanje u okviru operacija na granicama na moru koje koordinira Agencija”.

28 Točkom 1.1. dijela II. propisuje se, između ostaloga, da države članice provode „[o]bvezu pružanja pomoći osobama u pogibelji na moru” i da „[j]edinice sudionice pružaju pomoć svakom plovilu i svakoj osobi koja je u pogibelji na moru”. Točke 1.2. do 1.5. dijela II. odnose se na ocjenu situacije, priopćavanje te ocjene i drugih informacija centru za koordinaciju spašavanja kao i na poduzimanje odgovarajućih ili potrebnih mjera da se osigura sigurnosti predmetnih osoba. Sukladno točki 1.6. dijela II., operacija se pod određenim uvjetima mora nastaviti u skladu s dijelom I. Priloga pobijanoj odluci.

29 Nadalje, prvom rečenicom u prvom podstavku točke 2.1. dijela II. Priloga propisuje se, među ostalim, da „operativni plan određuje modalitete iskrcavanja presretanih ili spašenih osoba, u skladu s međunarodnim pravom i svim važećim bilateralnim sporazumima”. Kao što se navodi u drugoj rečenici tog podstavka, taj operativni plan „ne nalaže obveze državama članicama koje ne sudjeluju u operaciji”. Drugi podstavak točke 2.1. propisuje da, pod uvjetom da je drukčije propisano u operativnom planu, „treba dati prednost iskrcavanju u trećoj zemlji, iz koje je brod koji prevozi osobe isplovio, ili u teritorijalnim vodama ili području traganja ili spašavanja preko kojega je navedeni brod plovio”.

II – Tužbeni zahtjevi stranaka i postupak pred Sudom

30 Parlament od Suda traži da se:

- poništi pobijana odluka,
- odredi da se na snazi održe učinci pobijane odluke do njene zamjene drugom odlukom, te
- Vijeću naloži snošenje troškova.

31 Vijeće od Suda zahtijeva da se:

- primarno, tužba Parlamenta ocijeni nedopuštenom,
- podredno, tužbu odbije kao neutemeljenu, te
- Parlamentu naloži snošenje troškova.

32 Predsjednik Vijeća je rješenjem od 30. studenoga 2010. dozvolio intervenciju Komisije u potporu zahtjevu Vijeća, pri čemu je Komisija u svojem intervencijskom podnesku predložila Suda da se tužba Parlamenta odbije i naloži Parlamentu snošenje troškova.

III – O tužbi

A- Dopuštenost tužbe

1. Argumentacija stranaka

- 33 Vijeće primarno navodi da je tužba Parlamenta nedopuštena. Smatra da Parlament nema pravni interes ni pravo osporiti pobijanu odluku jer nije koristio pravo osporavanja njezinog donošenja zbog povrede razloga navedenih u članku 5.a stavku 4. točki (e) druge odluke o komitologiji. Ako je Parlament imao sumnje u pogledu zakonitosti pobijane odluke, trebao ju je osporavati u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom pa tu odluku ne bi bilo moguće donijeti.
- 34 Situacija u ovom slučaju razlikuje se od one iz presude od 12. srpnja 1979., Italija/Vijeće (166/78, Zb. str. 2575.) u kojoj je Sud presudio da je tužba države članice, koja je u Vijeću glasovala u korist pobijane odluke, dopuštena. Kontrola koju je Parlament proveo kako bi utvrdio prelazi li predložena mjera provedbene ovlasti propisane u temeljnom aktu formalni je slijed postupanja u donošenju predmetne odluke i ne zahtijeva političku ocjenu, već potvrdu da su ispunjeni uvjeti zakonitosti.
- 35 Parlament tvrdi da nije potrebno dokazivati pravni interes za pokretanje postupka, u skladu s drugim stavkom članka 263. UFEU-a i sudskom praksom Suda (vidjeti presudu od 26. ožujka 1987., Komisija/Vijeće, 45/86, Zb., str. 1493 t. 3.). Ako pretpostavimo da je taj dokaz nužan, takav pravni interes nedvojbeno postoji u ovom predmetu, s obzirom na to da se osporava zakonitost akta Europske unije koji ima obvezujući učinak, i na to da su donošenjem pravnog akta u okviru izvršnog postupka, a ne u okviru zakonodavnog postupka, posebna prava Parlamenta dovedena u pitanje (presuda od 18. lipnja 1996., Parlament/Vijeće, C-303/94, Zb., str. I-2943., t. 19. i 20.).
- 36 Provjera predložene provedbene mjere od strane Parlamenta, kako je predviđeno u članku 5.a stavku 4. točki (e) Druge odluke o komitologiji, nema za posljedicu ograničavanje prava Parlamenta da podnese tužbu u svrhu ishođenja sudskog nadzora nad tom mjerom. Parlament također tvrdi da nije obvezan izvršavati pravo veta kada sumnja u zakonitost predložene provedbene mjere.

2. Ocjena Suda

- 37 U skladu s postojećom sudskom praksom Suda, pravo na tužbu koje imaju države članice, Parlament, Vijeće i Komisija, a koje je propisano drugim stavkom članka 263. UFEU-a, nije uvjetovano obrazlaganjem interesa za pokretanje postupka (vidjeti u tom smislu gore navedene presude Italija/Vijeće, točka 6., Komisija/Vijeće, točka 3.; od 21. siječnja 2003. Komisija/Parlament i Vijeće, C-378/00, Zb., str. I-937., točka 28.; od 1. listopada 2009., Komisija/Vijeće, C-370/07, Zb., str. I-8917., t. 16.; i od 13. listopada 2011., Deutsche Post i Njemačka/Komisija, C-463/10 P i C-475/10 P, Zb., str. I-9639., t. 36.).
- 38 Osim toga, iz sudske prakse Suda proizlazi da izvršavanje prava nije uvjetovano stajalištem koje je u vrijeme usvajanja sporne mjere imala institucija ili država članica koja je podnijela tužbu (vidjeti u tom smislu gore navedene presude Italija/Vijeće, točka 6. i Komisija/Parlament i Vijeće, t. 28.).
- 39 Činjenicom da se u skladu s člankom 5.a stavkom 4. točkom (e) Druge odluke o komitologiji Parlament mogao usprotiviti donošenju pobijane odluke odlučujući većinom

svojih članova, ne može se isključiti pravo institucije na pokretanje postupka, kako nezavisni odvjetnik ističe u točkama 20. i 22. svojeg Mišljenja.

40 Ako regulatorni postupak s kontrolom u skladu s uvodnom izjavom 7.a Druge odluke o komitologiji omogućuje da Parlament provede kontrolu prije usvajanja mjere, taj postupak ne može nadomjestiti sudski nadzor. Stoga činjenica da se Parlament u okviru takvog postupka nije protivio donošenju akta ne može prouzročiti nedopuštenost tužbe za poništenje kojom se dovodi u pitanje zakonitost akta koji je tako donesen.

41 Iz navedenog proizlazi da je tužba za poništenje dopuštena.

B - Meritum

1. Argumentacija stranaka

42 Stranke u biti nisu suglasne, prvo, u pogledu načela koja uređuju provedbene ovlasti te, drugo, u pogledu toga je li pobijana odluka mogla biti donesena na temelju provedbenih ovlasti.

(a) Načela koja uređuju provedbene ovlasti

43 Parlament tvrdi da predmet regulatornog postupka s kontrolom može biti promjena ili ukidanje elemenata temeljnog akta koji nisu ključni ili dodavanje novih elemenata koji nisu ključni, a ne promjena ključnih elemenata takvog akta. On smatra da kod svakog izvršavanja provedbenih ovlasti treba poštovati sadržajno ključne elemente temeljnog akta. Nadalje, Parlament smatra da Komisija nije ovlaštena regulirati radnje koje ne ulaze u materijalno područje primjene temeljnog zakonodavnog akta.

44 Prema mišljenju Parlamenta, pojam „ključni elementi” obuhvaća posebno definicije utvrđene u temeljnim propisima kojima se ograničava njegovo materijalno područje primjene, i utvrđuje okvir unutar kojeg se ti propisi primjenjuju, a koji se može dopuniti dodavanjem novih elemenata koji nisu ključni. Parlament smatra da se za utvrđivanje granica provedbenih ovlasti trebaju uzeti u obzir posebno materijalna ograničenja onih ovlasti koja proizlaze iz ključnih odredaba temeljnog akta, kao i odredbe Ugovora o EZ-u te obveza poštovanja temeljnih prava.

45 S druge strane, Vijeće smatra da zakonodavac Europske unije može sam odrediti granice prijenosa ovlasti, utvrditi koji su bitni ciljevi temeljnih propisa, te odlučiti koji su to ključni elementi koji se ne mogu prenijeti na Komisiju. Opseg prijenosa provedbenih ovlasti među ostalim ovisi o diskrecijskoj ovlasti koju je zakonodavac dodijelio Komisiji, te je s tim u vezi Sud dopustio prenošenje širokih provedbenih ovlasti na tu instituciju.

46 Komisija smatra da se u pogledu pojma „ključni elementi” treba osloniti na sudsku praksu Suda u skladu s kojom su ti elementi pravila koja su ključna za predmetno područje (presude od 17. prosinca 1970., Köster i Berodt & Co., 25/70, Zb., str. 1161., t. 6., i od 27. listopada 1992., Njemačka/Komisija, C-240/90, Zb., str. I-5383., t. 36.). Pojam „dodavanje novih elemenata koji nisu ključni” upotrijebljen u članku 2. stavku 2. Druge odluke o komitologiji daje Komisiji ovlast da primijeni ključne elemente koje zakonodavci nisu precizno odredili. Komisija je ovlaštena dopuniti te elemente i regulirati nove aktivnosti koje ulaze u područje primjene tog propisa kao i njegova ključna pravila.

(b) Pobijana odluka

47 Iako Parlament ne osporava ciljeve pobijane odluke, on smatra da je njezin sadržaj trebao biti donesen zakonodavnim aktom, a ne provedbenim aktom. Ta odluka prelazi opseg provedbenih ovlasti iz članka 12. stavka 5. ZSG-a zato što uvodi nove ključne elemente u taj Zakonik te mijenja njegove ključne elemente, kao i sadržaj Uredbe o Frontex-u.

(i.) Uvođenje novih ključnih elemenata u ZSG

48 U pogledu uvođenja novih ključnih elemenata u ZSG-u, Parlament tvrdi da dio I. i dio II. Priloga pobijanoj odluci propisuju mjere za koje se ne može smatrati da potpadaju u područje primjene nadzora granice kako je definirano ZSG-om ili da su element ZSG-a koji nije ključan.

49 Dakle, suprotno članku 12. stavku 5. i uvodnoj izjavi 17. ZSG-a, točka 2.4. dijela I. Priloga pobijanoj odluci ne sadržava detaljna praktična pravila o nadzoru granice, već dodjeljuje široke ovlasti graničnoj policiji. ZSG se ne očituje o mjerama koje bi se mogle poduzeti protiv osoba ili brodova. Međutim, pobijana odluka utvrđuje dalekosežne mjere prisile, ali osobama uhvaćenim na otvorenom moru ne jamči mogućnost da se pozivaju na pravo na azil i s njim povezana prava, iako je, u skladu s člankom 13. ZSG-a, povratak dotičnih osoba u zemlju iz koje dolaze moguć samo u okviru formalnog odbijanja ulaska.

50 Nadalje, prema mišljenju Parlamenta, pravila koja se odnose na aktivnosti kao što su traganje, spašavanje i iskrcavanje, navedena u dijelu II. Priloga pobijanoj odluci ne potpadaju pod pojam nadzora. Iako naslov dijela II. sadržava riječ „smjernice”, taj dio je obvezujući te mu je cilj proizvesti pravne učinke za države članice koje sudjeluju u operaciji koju koordinira Agencija, vodeći računa kako o sadržaju tog djela tako i o činjenici da je on dio pravno obvezujućeg akta i operativnog plana propisanog Uredbom o Frontex-u. Dakle, pobijana odluka sadržava ključne elemente ZSG-a te stoga može biti regulirana provedbenom mjerom.

51 Nadalje, Parlament tvrdi da pobijana odluka prelazi teritorijalno područje primjene ZSG-a. U skladu s člankom 2. stavkom 11. ZSG-a, nadzor je ograničen na nadzor granica između graničnih prijelaza i na nadzor graničnih prijelaza izvan utvrđenog radnog vremena, dok se pobijana odluka, na temelju točke 2.5. dijela I. njezinog priloga, ne primjenjuje samo na teritorijalne vode, već i na vanjske pojaseve te na otvoreno more.

52 Prema mišljenju Vijeća zakonodavac Unije smatrao je da su granične provjere bitan element kontrole vanjskih granica, koji treba precizno regulirati. U pogledu nadzora granice, Vijeće pak tvrdi da je zakonodavac smatrao da je dovoljno definirati opće ciljeve i temeljne metode, pri čemu je Komisiji dodijelio ovlasti da prema potrebi usvoji dopunske mjere u pogledu nadzora te široke provedbene ovlasti.

53 Vijeće smatra da mjere navedene u točki 2.4. dijela I. Priloga nisu suprotne ciljevima politike nadzora granica koji su definirani člankom 12. ZSG-a. Svrha pravila koja se odnose na koordinaciju zajedničkih operacija nadzora, iz točke 2.5. dijela I. Priloga, jest olakšati provođenje operacija. Vijeće smatra da tvrdnja koja se odnosi na navodno proširenje teritorijalne primjene ZSG-a nije utemeljena jer, s obzirom na to da Zakonik ne definira pojam granice na moru, treba ga shvatiti na način da obuhvaća kako nadzor granica na vanjskim pojasevima tako i na otvorenom moru.

54 Što se tiče dijela II. Priloga pobijanoj odluci, ne samo tekst u uvodnim izjavama 7. do 9. te odluke, već i razlika u naslovima dva dijela tog Priloga te način na koji su smjernice formulirane, pokazuje da autor te odluke nije htio da dio II. ima obvezujući učinak.

Zaista, pružanje pomoći brodovima u pogibelji nije mjera nadzora u užem smislu riječi. Međutim, ako takva situacija nastane tijekom operacije nadzora koju koordinira Agencija, bilo bi nužno unaprijed koordinirati način na koji različite države članice sudionice provode traganje i spašavanje. U tim okolnostima Vijeće smatra da pobijana odluka ne uvodi nove elemente u ZSG.

55 Komisija smatra da je nadzor granica ključni element ZSG-a te da se ključna pravila koja uređuju to područje nalaze u članku 12. ZSG-a, koji propisuje odredbe o sadržaju te cilju i svrsi nadzora, pri čemu se reguliranje tog nadzora ne provodi opsežno ni detaljno. Suzakonodavci su Komisiji dodijelili ovlast dopunjavanja tih ključnih elemenata. Ovlast reguliranja novih aktivnosti omogućava Komisiji da utvrdi sadržaj nadzora granice te da definira što ta aktivnost uključuje.

56 Komisija smatra da pobijana odluka ne uvodi nove ključne elemente u ZSG. Što se tiče svrhe nadzora, on bi trebao obuhvaćati ne samo otkrivanje pokušaja nezakonitog ulaska u Uniju, nego i konkretne mjere kao što je presretanje broda za koji se smatra da je pokušao ući u Uniju ne prijavivši se graničnoj kontroli. U članku 12. stavku 4. ZSG-a utvrđeno je konkretno da je privođenje osoba jedan od ciljeva nadzora. Za objašnjenje ulazi li „traganje i spašavanje” u pojam nadzora, u obzir treba uzeti činjenične okolnosti pod kojima je došlo do pokušaja nezakonitog ulaska. Operacija nadzora u mnogim slučajevima obuhvaća mjere traganja i spašavanja, a da se ne može odrediti jasna granica između tih dviju vrsta operacija. S obzirom na to da mjere predviđene u smjernicama potpadaju pod pojam nadzora, pitanje jesu li smjernice obvezujuće nije relevantno.

(ii.) Izmjene ključnih elemenata ZSG-a

57 Što se tiče izmjene ključnih elemenata ZSG-a, Parlament između ostaloga tvrdi da se pobijanom odlukom izmjenjuje članak 13. Zakonika. Budući da se taj članak primjenjuje na svaki slučaj presretanja, osobe koje nezakonito ulaze u teritorijalne vode i vanjske pojaseve nije moguće udaljiti ili zatražiti od njih da se vrate bez odluke donesene u skladu s člankom 13. U točki 2.4. dijela I. Priloga pobijanoj odluci graničnim policajcima dodijeljena je ovlast određivanja promjene smjera brodovima kako bi napustili teritorijalne vode bez odluke donesene u smislu navedenog članka 13. ZSG-a i bez mogućnosti da te osobe podnesu tužbu protiv zabrane ulaska.

58 U tom pogledu Vijeće i Komisija navode da se članak 13. ZSG-a ne primjenjuje na aktivnosti nadzora granice tako da ta odluka ne izmjenjuje taj članak.

(iii.) Izmjena Uredbe o Frontexu

59 Što se tiče izmjene Uredbe o Frontexu, Parlament tvrdi da članak 12. stavak 5. ZSG-a ne daje Komisiji ovlast donošenja propisa kojima se mijenjaju ovlasti i obveze utvrđene Uredbom o Frontexu za operacije koje koordinira Agencija. Pobijana odluka nije odgovarajući pravni instrument kojim bi se utvrđivale obveze u vezi s takvim operacijama ili mijenjale odredbe Uredbe o Frontexu.

60 Međutim, pobijana odluka namijenjena je primjeni isključivo u okviru operacija koje koordinira Agencija i obvezujuća je ne samo za države članice, već i za Agenciju, s obzirom na to da je njezin prilog dio operativnog plana izrađenog za svaku operaciju, dok članak 8.e Uredbe o Frontexu utvrđuje glavne elemente tog plana. Obavezno uključivanje u operativni plan pravila i smjernica iz Priloga pobijanoj odluci značajno izmjenjuje

popis elemenata nužnih za provedbu tog plana, kao što je uloga granične policije, jedinica koje u tome sudjeluju odnosno centra za koordinaciju spašavanja.

61 S tim u vezi Vijeće smatra da pobijana odluka ne izmjenjuje zadaće Agencije, iako je Prilog toj odluci dio operativnog plana. Načini nadzora granice ulaze u nužne elemente operativnog plana koji su navedeni u članku 8.e Uredbe o Frontexu. Čak i u slučaju da ta odluka odredbama članka 8.e Uredbe o Frontexu dodaje nove elemente koji nisu ključni, to ne bi nužno dovelo do nezakonitosti te uredbe. ZSG zajedno sa svojim provedbenim mjerama, s jedne strane, i Uredba o Frontexu, s druge strane, međusobno se dopunjuju. Oba temeljna akta pravni su instrumenti namijenjeni provedbi politike nadzora granice iz članka 77. UFEU-a, a koordinacija sa sustavom koji se provodi Uredbom o Frontexu regulirana je ZSG-om. Posljedično, novi elementi koji nisu ključni, koji su dodani pobijanom odlukom, u skladu su s Uredbom o Frontexu i ZSG-om.

62 Prema mišljenju Komisije, pobijana odluka ne utječe na provedbu Uredbe o Frontexu. Zahtjev iz članka 1. pobijane odluke prema kojem dva dijela njezinog priloga moraju biti dio operativnog plana nije obvezujući za Agenciju, već za države članice koje su adresati te odluke te moraju osigurati da prilog bude sastavni dio operativnog plana. U tim okolnostima pobijana odluka ne izmjenjuje Uredbu o Frontexu.

2. Ocjena Suda

63 Valja napomenuti da odredba o davanju ovlasti u ovom predmetu, to jest članak 12. stavak 5. ZSG-a, predviđa da „dodatne mjere koje uređuju nadzor [...] namijenjene izmjeni elemenata [ZSG-a] koji nisu ključni, [njegovim] dopunama”. Ta odredba, tumačena u vezi s člankom 33. stavkom 2. ZSG-a, u pogledu propisanog postupka odnosi se na Drugu odluku o komitologiji, koja se temelji na članku 202. trećoj alineji UEZ-a.

64 Prema postojećoj sudskoj praksi, usvajanje pravila koja su ključna za predmetno područje u nadležnosti je zakonodavca Europske unije (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu Njemačka/Komisija, t. 36.; od 14. listopada 1999., Atlanta/Europska zajednica, C-104/97 P, Zb., str. I-6983., t. 76.; i od 6. srpnja 2000., Molkereigenossenschaft Wiedergeltingen C-356/97, Zb., str. I-5461., t. 21.). Ključna pravila koja reguliraju predmetno područje moraju se utvrditi u temeljnim propisima i ne mogu biti predmet delegiranja (vidjeti u tom smislu presude od 13. srpnja 1995., Parlament/Komisija, C-156/93, Zb., str. I-2019., t. 18.; gore navedenu presudu Parlament/ Vijeće, t. 23.; od 11. studenoga 1999., Söhl & Söhlke, C-48/98, Zb., str. I-7877., t. 34.; i od 6. svibnja 2008., Parlament/Vijeće, C-133/06 Zb., str. I-3189., t. 45.).

65 Stoga odredbe čije usvajanje zahtijeva političku odluku koja ulazi u nadležnost zakonodavca Unije ne mogu biti predmet takvog prenošenja.

66 Iz toga proizlazi da provedbene mjere ne mogu izmijeniti ključne elemente temeljnog propisa niti ga dopunjavati ključnim elementima.

67 Odgovor na pitanje koji se elementi iz nekog područja moraju klasificirati kao ključni, suprotno onome što tvrde Vijeće i Komisija, ne ovisi o ocjeni samog zakonodavca Europske unije, već se mora temeljiti na objektivnim elementima koji mogu biti predmet sudskog nadzora.

68 S tim u vezi potrebno je uzeti u obzir svojstva i osobitosti predmetnog područja.

- 69 Što se tiče pitanja je li Vijeće bilo ovlašteno donijeti pobijanu odluku kao mjeru kojom se provodi članak 12. ZSG-a o nadzoru granice na temelju stavka 5. tog članka, prije svega valja razmotriti sadržaj tog članka.
- 70 Članak 12. stavci 1. i 4. ZSG-a predviđaju da je svrha nadzora granice sprječavanje nezakonitog prelaska granice, suzbijanje prekograničnog kriminaliteta i poduzimanje mjera protiv osoba koje su nezakonito prešle granicu te privođenje tih osoba. Uvodna izjava 6. ZSG-a među ostalim navodi da je svrha nadzora granice pomoć u „suzbijanju nezakonitog useljavanja i trgovanja ljudima te pri sprečavanju bilo kakve prijetnje unutarnjoj sigurnosti, javnom poretku, javnom zdravlju i međunarodnim odnosima država članica”.
- 71 U pogledu operacija nadzora granica, članak 12. stavci 2. do 4. ZSG-a sadržavaju odredbe koje se odnose na određene aspekte funkcioniranja operacija nadzora granica, pri čemu se te odredbe ograničavaju na apstraktan opis zadaća granične policije. Između ostalog, drugi podstavak članka 12. stavka 2. propisuje da se zaštita „provodi na način koji sprečava i odvraća osobe od izbjegavanja kontrola na graničnim prijelazima”. Jednako tako, prva rečenica članka 12. stavka 3. propisuje da „[z]aštitu državne granice između graničnih prijelaza provode službenici čiji broj i metode se prilagođavaju postojećim ili predviđenim rizicima i prijetnjama”.
- 72 Što se tiče nadležnosti predmetne institucije da poduzme provedbene mjere u pogledu nadzora granice, članak 12. stavak 5. ZSG-a navodi, u skladu sa sudskom praksom u gore navedenoj točki 64., da su „dodatne mjere koje uređuju nadzor [...] namijenjene izmjeni elemenata [ZSG-a] koji nisu ključni, [njegovim] dopunama”. Nadalje, u skladu s uvodnom izjavom 17. ZSG-a i uvodnom izjavom 4. Uredbe br. 296/2008, prijenos provedbenih ovlasti odnosi se samo na određene detaljne praktične propise kojima se uređuje nadzor granice.
- 73 Iako ZSG, koji je temeljni akt u tom području, u svojem članku 12. stavku 4. navodi da je cilj takvog nadzora privođenje pojedinaca koji nezakonito prelaze granicu, on ne sadržava pravila o mjerama koje je granična policija ovlaštena poduzeti protiv osoba ili brodova prilikom i nakon uhićenja, kao što je primjena mjera prisile, uporaba oružane sile, odvođenje privedenih osoba na određeno mjesto ili pak mjerâ protiv osoba koje su uključene u trgovinu ljudima.
- 74 Zbog toga se u točki 2.4. Priloga pobijanoj odluci utvrđuju mjere koje granična policija može poduzeti protiv otkrivenih brodova i osoba na njima. S tim u vezi točka 2.4. (b), (d), (f) i (g) među ostalim omogućuje zaustavljanje broda, ukrcavanje na brod, pretragu i zapljenu broda, privođenje osoba na brodu te prijevoz broda ili osoba na brodu u treću državu, kao i poduzimanje mjera prisile u pogledu osoba i brodova koji bi mogli potpadati pod suverenu državu pod čijom zastavom plove.
- 75 Nadalje, točka 1.1. dijela II. Priloga pobijanoj odluci među ostalim navodi da je obveza jedinica koje sudjeluju u operacijama na vanjskim granicama na moru koje koordinira Agencija pružati pomoć svakom plovilu ili svakoj osobi koja je u pogibelji na moru. Točka 2. dijela II. utvrđuje pravila iskrcavanja presretanih ili spašenih osoba, pri čemu drugi podstavak točke 2.1. navodi da prednost treba dati iskrcavanju u trećoj zemlji, iz koje je brod koji prevozi osobe isplovio.
- 76 Prvo, kako bi se donijela pravila o dodjeli ovlasti prisile graničnoj policiji, a koja su spomenuta u dvjema prethodnim točkama ove presude, potrebna je politička odluka koja

je u nadležnosti zakonodavca Europske unije, u mjeri u kojoj ona podrazumijeva ponderiranje različitih predmetnih interesa na temelju višestrukih procjena. Ovisno o političkim odlukama na temelju kojih se ta pravila donose, ovlasti granične policije mogu se značajno razlikovati, tako da njihovo izvršavanje može podlijegati dozvoli, obvezi ili zabrani, kao što je na primjer primjena mjera prisile, uporaba oružane sile ili odvođenje uhićenih osoba na određeno mjesto. Osim toga, ako se te ovlasti tiču poduzimanja mjera u pogledu brodova, izvršavanje tih ovlasti vjerojatno će, ovisno o njihovom opsegu, zadirati u suverena prava trećih država pod čijom zastavom plove predmetni brodovi. Zbog toga donošenje takvih pravila predstavlja znatnu promjenu sustava ZSG-a.

- 77 Drugo, treba napomenuti da odredbe poput onih u pobijanoj odluci, kao što su privođenje uhićenih osoba, zapljena brodova i odvođenje uhićenih osoba na određeno mjesto, koje se odnose na dodjeljivanje javnih ovlasti graničnoj policiji, mogu dovesti do takvog zadiranja u temeljna prava predmetnih osoba da je potrebno interveniranje zakonodavca Unije.
- 78 Stoga je za donošenje mjera kao što su one iz točke 2.4. dijela I. i točaka 1.1. i 2.1. dijela II. Priloga pobijanoj odluci potrebna politička odluka u smislu dviju prethodnih točaka ove presude, što prelazi okvir dodatnih mjera u smislu članka 12. stavka 5. ZSG-a te, u kontekstu institucionalnog sustava Europske unije, potpada pod nadležnost njezinog zakonodavstva.
- 79 U tim okolnostima valja utvrditi da dijelovi I. i II. Priloga pobijanoj odluci sadržavaju, kao što je naveo nezavisni odvjetnik u točkama 61. i 66. svojeg Mišljenja, ključne elemente nadzora nad vanjskim granicama na moru.
- 80 Sama okolnost da naslov dijela II. Priloga pobijanoj odluci sadržava riječ „smjernica” te da druga rečenica članka 1. te odluke navodi da su pravila i smjernice dijela II. „neobvezujuće”, ne može utjecati na njihov status ključnih pravila.
- 81 U skladu s drugom rečenicom članka 1. te odluke, dio II. Priloga dio je operativnog plana sastavljenog za svaku operaciju koju koordinira Agencija. Kao što je utvrđeno u članku 8.e Uredbe o Frontexu, taj plan utvrđuje „točne uvjete za raspoređivanje skupina”, pri čemu nadzor „pravilne provedbe”, prema članku 8.g iste uredbe, obavlja službenik za koordinaciju.
- 82 Budući da se uvjeti koji su tim planom propisani moraju poštovati, iz toga neizostavno proizlazi da pravila iz točaka 1.1. i 2.1. dijela II. Priloga pobijanoj odluci imaju za cilj stvaranje obvezujućih pravnih učinaka.
- 83 Konačno, iako pobijana odluka sadržava i odredbe koje reguliraju praktična pravila za provedbu nadzora granice, potrebno je utvrditi da je svim pravilima iz dijela I. odnosno dijela II. Priloga pobijanoj odluci zajedničko to da se odnose na provedbu operacije nadzora odnosno operacije spašavanja.
- 84 U tim se okolnostima pobijana odluka mora poništiti u cijelosti jer sadržava ključne elemente nadzora nad vanjskim morskim granicama država članica, što prelazi okvir dopunskih mjera u smislu članka 12. stavka 5. ZSG-a, te je samo zakonodavac Europske unije ovlašten donijeti takvu odluku.
- 85 Iz toga proizlazi da nije potrebno ispitati tvrdnje Parlamenta prema kojima pobijana odluka izmjenjuje ključne elemente ZSG-a kao ni Uredbu o Frontexu.

IV – Zahtjev za održavanje učinaka pobijane odluke

- 86 Parlament od Suda traži da, ako se pobijana odluka poništi, održi njezine učinke, u skladu s drugim stavkom članka 264. UFEU-a, sve dok ta odluka ne bude zamijenjena.
- 87 Parlament smatra da je održavanje učinaka te odluke potrebno s obzirom na važnost ciljeva predloženih mjera u okviru politike Europske unije o operacijama nadzora granice.
- 88 U skladu s drugim stavkom članka 264. UFEU-a, ako to smatra potrebnim, Sud može navesti koji se učinci akta kojeg je proglasio ništavim smatraju konačnima.
- 89 Poništavanje pobijane odluke bez privremenog održavanja njezinih učinaka može ugroziti neometano funkcioniranje sadašnjih i budućih operacija koje koordinira Agencija te, posljedično, nadzor vanjskih morskih granica država članica.
- 90 U tim okolnostima postoje razlozi koji su važni za pravnu sigurnost, a koji opravdavaju da Sud izvršava ovlast koja mu je dodijeljena drugim stavkom članka 264. UFEU-a. U ovom se predmetu učinci pobijane odluke trebaju održati do stupanja na snagu, unutar razumnog roka, novog propisa čiji je cilj zamjena pobijane odluke koja je poništena ovom presudom.

V - Troškovi

- 91 U skladu s prvim podstavkom članka 69. stavka 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da je Parlament podnio zahtjev da Vijeće snosi troškove i da isto nije uspjelo u postupku, nalaže mu se snošenje troškova. Komisiji, koja je intervenirala u potporu zahtjevu Vijeća, nalaže se snošenje vlastitih troškova u skladu s prvom podstavkom članka 69. stavka 4. Poslovnika.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Poništava se Odluka Vijeća 2010/252/EU od 26. travnja 2010. o dopuni Zakonika o schengenskim granicama u vezi s nadzorom nad vanjskim granicama na moru u okviru operativne suradnje koju koordinira Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije.**
- 2. Učinci Odluke 2010/252 održavaju se na snazi do stupanja na snagu, unutar razumnog roka, novih propisa.**
- 3. Vijeću Europske unije nalaže se plaćanje troškova.**
- 4. Europskoj komisiji nalaže se snošenje vlastitih troškova.**

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: engleski